

[2. 2.]

MEMORIE VAN TOELICHTING.

Het eindcijfer der begrooting van Marine voor het dienstjaar 1883 bedraagt f 12 322 955,70, tegen f 12 014 879,33^s van het vorige jaar, derhalve f 308 076,36^s meer.

Iste AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 335 815, tegen f 330 968,33^s in het vorige jaar. Die vermeerdering is toe te schrijven:

1°. aan eene verhooging van artikel 6, b, met f 180, wegens de bevordering van een officier-machinist 2de klasse tot 1ste klasse;

2°. aan eene verhoogde aanvraag van f 5 666,66^s voor artikel 7, a.: » *Bezoldiging en toelagen van de ingenieurs der marine* », voor de tijdelijke detachering bij Rijkswerven in Engeland en Frankrijk van twee aspirant-ingenieurs.

Deze maatregel, voorgeschreven bij Koninklijke besluiten van 22 Junij 1875, nos. 14 en 16, en welke krachtig bijdragen kan tot de verdere praktische ontwikkeling der aankomende ingenieurs van scheepsbouw, zal thans, nadat de daarvoor in aanmerking komende aspiranten bereids een jaar ervaring bij 's Rijks werven opdeden, uitvoering kunnen erlangen.

Deze vermeerdering van uitgaven, ten bedrage van f 5 846,66^s, wordt met f 1000 verminderd, wegens het intrekken van het tijdelijk detachement van een officier van administratie 1ste klasse bij het Departement, en dus gebragt op f 4 846,66^s.

IIde AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 5 033 400, tegen f 4 844 100 voor de begrooting van het loopende dienstjaar, dus f 189 300 meer.

Even als in vorige jaren is ook bij deze begrooting, ten einde van dit verschil rekenschap aan de Vertegenwoordiging te geven, en eene vergelijking van deze afdeeling met die der loopende begrooting gemakkelijk te maken, wederom een overzicht dier afdeelingen over 1882 en 1883, als bijlage I, bij deze Memorie gevoegd, waarin alle posten welke in den toelichtenden staat gedetailleerd voorkomen, onder de voornaamste rubrieken zijn gebragt.

Uit dat overzicht blijkt, dat voor 1883, in vergelijking met 1882, is uitgetrokken:

een <i>meerder</i> bedrag voor:	
nieuwen aanbouw.	f 44 900
herstellen, tuigen en uitrusten van in en buiten dienst zijnde schepen, binnen- en buiten 's lands	76 000
aanvulling van den voorraad.	2 000
werktuigen en behoeften van algemeenen aard	86 000
Totaal <i>meer</i>	f 208 900

en een *minder* bedrag voor:

verstrekking en onderhoudswerken aan 's Rijks werven	f 19 600
zoodat het <i>meerder</i> bedrag komt op . . .	f 189 300

Ter toelichting van bovengenoemde verschillen met de voor 1882 toegestane gelden, diene het volgende:

De vermeerdering van het bedrag der raming moet worden toegeschreven:

1°. aan een *meerder* bedrag voor nieuwen aanbouw, zoo als bij de toelichting omtrent de artikelen voor artillerie en stoomwerktuigen zal blijken;

2°. aan de behoefte tot aanschaffing van nieuwe stoomketels voor in en buiten dienst zijnde schepen, waarvoor ten vorigen jare niets behoefte uitgetrokken te worden;

3°. aan eene geringe uitbreiding van den voorraad, artilleriebehoeften betreffende;

4°. aan den aankoop van ijzeren pantserplaten met stalen fronten (compound platen) ten behoeve van den toren van een schip.

De vermindering vindt haren oorsprong in eene geringere uitgaaf tot aankoop van werktuigen ten behoeve van 's Rijks werven.

Uit den toelichtenden staat kan verder blijken:

1°. dat gelden aangevraagd worden voor de voltooiing van het schroefstoomschip 1ste klasse van *Speyk* en de voortzetting van den bouw der zusterschepen *Doggersbank* en *Kortenaar*, terwijl ook ten behoeve der afwerking van het schroefstoomschip 4de klasse *Sommelsdijk* nog eenige gelden opgebragt worden. Onvoorziene omstandigheden veroorzaakten vertraging in den bouw van dien bodem, welke eene latere te waterlating dan aanvankelijk bedoeld was, ten gevolge zal hebben;

2°. dat ook in deze, even als in de loopende begrooting, op art. 13 het bedrag voor eene aanvulling van den voorraad hout voor *Memorie* is uitgetrokken, omdat vermeerdering van de voorhanden hoeveelheid, zonder eenig na-deel voor een geregelden gang van zaken, thans nog onnoodig is. De voorraad bedraagt 11 282 M³, benevens 4629 strekkende meter eiken- en teakhout, ruim voldoende om vooreerst te voorzien in de behoefte voor den aanbouw, welke jaarlijks minder gebruik van hout vordert; dat de som, voor aankoop van steenkolen vereischt, met f 30 000 is verhoogd, omdat te voorzien is, dat het daarvoor uitgetrokken bedrag op de vorige begrooting niet voldoende zal wezen;

3°. dat uithoofde van dezelfde reden, welke daarvoor bij de indiening der vorige begrooting bestond, ook thans de op art. 21 voorkomende posten tot daarstelling van kaaimuren op 's Rijks werven te Amsterdam en te Hellevoetsluis slechts voor *Memorie* zijn opgebragt, terwijl dit artikel voor de begrooting van 1884 zal ontlast zijn van den nu nog daarop voorkomenden post, ten behoeve van den bouw van woonhuizen op eerstgenoemde werf, waarvoor nagenoeg de eerste helft werd toegestaan op de begrooting van het loopende dienstjaar.

De ondergeteekende heeft zich daarentegen genoopt gevoeld het onderwerpelijk artikel te bezwaren met uitgaven voor den hoog noodigen bouw van bureaux en magazijnen voor de torpedodienst, benevens van een laboratorium ten dienste der artillerie, terwijl ook tevens gelden zijn uitgetrokken voor de voltooiing van de inrigting te Leiden, bestemd voor de bewaring, de keuring en het onderzoek van 's Rijks zeeinstrumenten. De beide eerstgenoemde getimmerten moeten dienen ter vervanging van thans bestaande, doch voor het doel afgekeurde gebouwen. Voor de daarstelling der laatstbedoelde inrigting, welker kosten door de Departementen van Marine en Kolonien gezamenlijk worden gedragen, zijn op de dienst van 1881 toegestaan f 32 000; de groote moeilijkheid echter welke men ondervond bij het zoeken van een voor den bouw geschikt

terrein was oorzaak, dat deze eerst in Januarij van dit jaar kon aanvangen. De aannemingssom daarvoor, waaronder het afwerken niet begrepen was, bedroeg f 24 887, terwijl het restant, eene som van f 7113, ongebruikt moest blijven.

Met inbegrip der belooning van den architect-ontwerper is de raming der nog te volbrengen werkzaamheden echter iets hooger dan aanvankelijk vermeend werd voldoende te wezen, uithoofde waarvan dan ook door elk der Departementen van Marine en Kolonien nog eene som van f 6500 ter voltooiing der besproken inrigting wordt aangevraagd.

Aangaande de werkzaamheden op 's Rijks en particuliere werven kan, na de indiening der vorige begrooting, het navolgende medegedeeld worden:

Op 's Rijks werf te Amsterdam werd het schroefstoomschip 1ste klasse *de Ruyter*, na te Willemsoord beproefd en van daar teruggekeerd te zijn, verder geheel afgetimmerd, waarna deze bodem weder naar laatstgenoemde directie overgevoerd is.

Den 5den Augustus des vorigen jaars werd de kiel van den zesden kruiser 1ste klasse, de *Doggersbank*, gelegd, terwijl het zusterschip *van Speyk* den 7den Junij jl. is te water gelaten, en zal de kiel van den laatsten kruiser derzelfde klasse nog in den loop van dit jaar gelegd en aan dezen bodem de naam van *Kortenaar* gegeven worden.

De bouw van het schroefstoomschip 4de klasse *Sommelsdijk* werd voortgezet, en zal ook deze bodem nog in dit jaar de helling kunnen verlaten.

Het tweede der in de vorige Memorie van Toelichting genoemde lichtschepen kwam gereed en vertrok, voorzien van de benodigde werktuigen, verlichting- en seintoestellen, naar Vlissingen, om van daar naar de aangewezen ligplaats gesleept te worden.

Een derde lichtschip van gelijk type, bestemd tot reserve-vaartuig, werd in de maand Maart jl. in aanbouw gebragt en zal gedurende het loopende jaar, in overeenstemming met de daarvoor bij de begrooting toegestane gelden, voor de helft voltooid worden.

Verder werd voortgegaan met de vervaardiging van stoomsloepen van 9,14 M. lengte, terwijl een dergelijk vaartuig van 7,62 M. lengte en van verbeterde constructie, bij den scheepsbouwmeester WHITE in Engeland besteld is, om, na beproefing en goedkeuring, als verbeterd type voor meerdere onder eigen beheer te bouwen vaartuigen dier soort te dienen.

Het schroefstoomschip 2de klasse *Marnix* onderging eenige noodzakelijke herstellingen aan romp, ketels en werktuigen en was den 5den October van het vorige jaar weder voor de dienst gereed.

In het begin der maand Junij jl. viel het schroefstoomschip 4de klasse *Aruba*, komende van Paramaribo, te IJmuiden binnen en werd den 22sten dierzelfde maand te Amsterdam buiten dienst gesteld. Dit vaartuig zal een deugdelijk onderzoek ondergaan en, indien het gerepareerd wordt, nieuwe ketels ontvangen.

Van het ramschip *Stier*, den 31sten October des vorigen jaars buiten dienst gesteld, werden na een naauwkeurig onderzoek de stoomketels afgekeurd, en kwam deze bodem te Amsterdam aan tot het ontvangen der gereedstaande nieuwe ketels en het ondergaan der voorgenomen veranderingen in pantsering en wapening, bestaande in vervanging van de ijzeren torenpantsering door eene zoogenaamde compound-pantsering (ijzeren platen met stalen fronten), verwisseling van de beide vóórlandkanonnen van 23 c.M., tegen één kanon van 28 c.M. achterland.

De monitor *Cerberus*, die mede eene belangrijke herstelling noodig heeft, is, even als de *Stier*, onderhanden genomen, en zal daarbij dezelfde wijziging in pantsering en wapening plaats vinden.

De rammonitor *Adder* werd, even als in het vorige jaar, den 1sten Julij jl. in dienst gesteld ten behoeve der zomer-oefeningen, doch, ter opvolging zijner bestemming, van Amsterdam over IJmuiden naar Hellevoetsluis vertrokken, bereikte hij deze plaats niet, maar trof hem het noodlot op de vaderlandsche kust te vergaan. Zoo spoedig men daarvan dezerzijds onderrigt was, werden maatregelen genomen om het wrak te vinden, hetwelk bevonden is te liggen in 10 vadem diepte en op een afstand van p. m. 1 D. G. M., N.W. van den lichttoren van Scheveningen. Onmiddellijk zijn daarop maatregelen genomen om den juiste toestand van het wrak door duikers te doen onderzoeken. Wegens het zeer ongunstige weder heeft dat onderzoek vertraging ondergaan. Wanneer die gegevens zullen verkregen zijn, zal de mogelijkheid om het wrak te ligten een onderwerp van ernstige overweging uitmaken.

De monitors *Bloedhond* en *Wesp*, benevens de stoomkanonneerbooten *Brak* en *Gier*, zijn in de maand April jl., even als in het afgelopen jaar geschiedde, weder ten dienste der oefening van de zeemiliciens naar de directie der marine te Willemsoord overgevoerd.

De bij de werf te Amsterdam in reserve opgelegde monitors en stoomkanonneerbooten werden van inrigtingen tot het voeren van revolverkanonnen voorzien.

Omtrent eene bewapening met deze soort vuurmonden van de voor buitenlandsche dienst bestemde schepen zijn de vereischte maatregelen genomen.

De bouw van een blok woonhuizen c. a., ten behoeve waarvan de helft der kosten op de loopende begrooting is toegestaan, werd aangevangen en vordert naar wensch, zoodat die woningen vermoedelijk op tijd, dat is vóór het invallen van den winter, overkapt zullen zijn.

's Rijks lijnbaan voorzag in de behoeften aan touwwerk voor de marine en kolonien.

Op 's Rijks werf te Willemsoord werd het opleidings- en kazerneschip voor zeemiliciens *Evertsen*, na den 15den November des vorigen jaars buiten dienst gesteld te zijn, verder voor zijne bestemming ingerigt, doch zal men de nog noodzakelijke veranderingen eerst na afloop van de thans plaats vindende oefeningen kunnen voltooiën. Genoemde bodem is den 26sten April jl. weder in dienst gesteld.

Het houten schroefstoomschip 1ste klasse *van Galen* onderging eene belangrijke herstelling, ontving nieuwe ketels en zal, indien noodig, weder deel van de oefeningsdivisie kunnen uitmaken; deze, thans bestaande uit de schepen *Zilveren Kruis*, *Leeuwarden* en *Marnix*, vertrok den 18den October van het vorige jaar naar zee.

Het ramschip *Guinea*, dat bij particulieren hersteld was en nieuwe ketels ontving, werd met gemeerd en loschip beproefd en, na gunstigen afloop, weder in de eerste klasse van reserve opgenomen.

De ramschepen *Buffel* en *Stier* deden van 1 Julij tot 1 November des vorigen jaars dienst voor de zomer-oefeningen. Laatstgenoemde bodem is na afloop daarvan naar 's Rijks werf te Amsterdam overgevoerd tot het ondergaan der hiervoren gemelde herstellingen en veranderingen, terwijl hij voor de zomer-oefeningen van dit jaar vervangen is door het ramschip *Schorpioen*, op welken bodem in de maanden Augustus en September van het afgelopen jaar de beproefing aanving van een aan boord opgestelden electrischen verlichting-toestel, welke beproefing in zijn tegenwoordigen diensttijd zal voortgezet worden.

Het ijzeren schroefstoomschip 1ste klasse *de Ruyter*, keerde, na afloop der proeftogten, in Julij van het vorige jaar naar 's Rijks werf te Amsterdam terug, ten einde verder afgetimmerd te worden, dat in October daarop gesindigd was, waarna deze kruiser weder naar Willemsoord overgevoerd en aldaar in de tweede klasse van reserve gebragt werd.

Het raderstoomschip 1ste klasse *Valk*, in dienst ge-

steld ter overbrenging van Hunne Majesteiten den Koning en de Koningin naar Engeland, werd, na terugkomst, buiten dienst gesteld en ondergaat thans een onderzoek, waartoe de stoomketels en werktuigen worden uitgenomen.

Het schroefstoomschip 3de klasse *Alkmaar*, van zijn kruistogt in de Noordzee teruggekeerd, werd later uitgerust voor eene reis naar West-Indië, ter aflossing van het stationschip *Bonaire* te Curaçao en volgde den 16den Maart jl., zijne bestemming op.

Het laatstgenoemde oorlogsvaartuig viel in het begin der maand Junij jl. te Willemsoord binnen, onderging eenige voorzieningen en werd bestemd voor een togt naar Alexandrie in Egypte, werwaarts die bodem den 26sten Julij jl. vertrok.

De gaffelzeilschoener *Argus* werd, na overname van den scheepsbouwmeester P. SMIT te Slikkerveer, den 21sten Mei jl. in dienst gesteld, deed daarop proef- en oefenings-togten in de Zuiderzee en voldoet aanvankelijk geheel aan de verwachtingen.

De torpedobooten n°. 1 tot en met n. 8 werden naar de directie der marine te Hellevoetsluis overgevoerd en aldaar in conservatie opgelegd, terwijl de torpedobooten n°. 13 tot en met n°. 20, door de bouwmeesters opgeleverd, na beproeving en goedkeuring, in conservatie zijn opgenomen en voor oorlogsgebruik gereed gemaakt worden.

Aan de beide torpedobooten groot model, in aanbouw gebragt bij de firma YARROW EN C^o. in Engeland, zijn de namen *Etna* en *Hekla* gegeven; eerstgenoemde kwam, na beproefd en goedgekeurd te zijn, met eigen stoomkracht te Willemsoord aan, alwaar zij in conservatie is opgenomen en voor oorlogsgebruik wordt uitgerust.

De *Hekla* nadert hare voltooiing en kan spoedig ter laatstgenoemde plaats verwacht worden.

Inrigtingen tot het voeren van revolver-kanoenen werden op de tot deze directie behorende ramschepen, monitors en stoomkanonneerbooten daargesteld en maatregelen zijn verordend om ook de aanwezige en voor buitenland-sche dienst bestemde oorlogsbodems van dergelijke vuurmonden te voorzien.

Verder werden nog proeven genomen met een paar in Engeland aangekochte zoogenaamd toevouwbare sloepen (stelsel BERTHON), de uitslag waarvan aanleiding gaf om meerdere dier soort vaartuigen onder eigen beheer te doen aanmaken.

Het gebouw ter opsluiting van gestraften bij 's Rijks zeemagt kwam gereed en is in gebruik genomen.

Met het maken eener overdekte helling voor de beide hiervoren genoemde torpedo-booten, groot model, waarvoor de gelden bij de loopende begroting werden toegestaan, werd een aanvang gemaakt, en zal deze weldra gereed komen.

Op 's Rijks werf te Hellevoetsluis werd de bouw voortgezet van een vaartuig ten dienste der hydrographie.

Het schroefstoomschip 4de klasse *Suriname*, den 1sten Augustus des vorigen jaars uit de Middellandsche Zee teruggekeerd, onderging eenige voorzieningen en volgde den 22sten October daaraanvolgende zijne bestemming op naar West-Indië, ter aflossing van het zusterschip *Aruba*, stationsschip te Paramaribo.

Het te Rotterdam gestationeerd geweest zijnde kostschip *Amstel* kwam in de maand Junij van het vorige jaar naar Hellevoetsluis op, alwaar het buiten dienst gesteld en in conservatie opgenomen werd.

De rammonitor *Haai*, van den 1sten Julij tot den 1sten

November van het vorige jaar in dienst voor de zomer-oefeningen, werd den 1sten Julij jl. op nieuw voor hetzelfde doel in dienst gesteld.

De monitors *Heiligerlee* en *Tijger* werden van electrische roerverklikkers voorzien.

De gepantserde ijzeren stoomkanonneerboot n°. 1, bijna twintig jaar oud, moest, na een deugdelijk onderzoek, voor verdere dienst worden afgekeurd.

Zoo ook is het Koninklijk stoomjagt *de Leeuw* voor verder gebruik ongeschikt bevonden. Dit vaartuig, van ijzer gebouwd, heeft den ouderdom van ruim zes en dertig jaren bereikt.

De te Hellevoetsluis aanwezige monitors en stoomkanonneerbooten werden voor het voeren van revolverkanonnen ingerigt.

De acht van Willemsoord aangekomen torpedobooten werden in conservatie opgenomen en bij tweetallen aan boord van onder kappen liggende monitors geplaatst.

Het gebouw ter opsluiting van gestraften bij 's Rijks zeemagt kwam gereed en werd in gebruik genomen.

Nieuwe stoomwerktuigen ten behoeve der beide drooge dokken worden door de contractanten geleverd en opgesteld.

Alle voor de marine benoodigde ligte zeil- en roeivaartuigen met daarbij behorende zeiltuigen, benevens het voor de schepen vereischte houten kommaliewant en de waterdichte kleedingstukken werden op deze werf aangemaakt.

De bij de verschillende Rijkswerven opgelegde of daartoe behorende reserve-, wacht- en opleidingsschepen, de instructie- en werkvaartuigen, de stoombarkassen en sloepen werden volgens de voorschriften onderhouden en, indien noodig, hersteld, even als zulks ook geschiedde met de op de werven in gebruik zijnde stoomketels en werktuigen, terwijl tevens nog tal van uitrustingsartikelen werden hersteld of aangemaakt.

De werkzaamheden bij particulieren bepaalden zich tot de navolgende:

De gaffelzeilschoener *Argus* werd door den scheepsbouwmeester P. SMIT JR., te Slikkerveer, naar behooren op geleverd.

Door de fabriek der Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Fijenoord werden vier torpedobooten opgeleverd, welke, na beproeving en goedkeuring, bij 's Rijks werf te Willemsoord in ontvangst genomen en in conservatie opgelegd zijn.

De vervaardiging der stoomketels en werktuigen voor de *Daggersbank* is aan deze fabriek opgedragen, die tevens den transportstoomer *Zoemeeuw* herstellen en van een nieuwen stoomketel voorzien zal.

Voor den rammonitor *Haai* worden nieuwe ketels aangemaakt.

Aan de Koninklijke fabriek voor stoom- en andere werktuigen te Amsterdam is de aanmaak toevertrouwd van de stoomketels en werktuigen voor den kruiser 1ste klasse *van Speyk*, terwijl door deze fabriek de verwisseling en herstelling van de ketels en werktuigen der *Guinea* beëindigd en die van het zusterschip *Stier* onder handen genomen werden.

Ook volbragt dezelfde fabriek eene belangrijke herstelling aan de stoomketels van het schroefstoomschip 2de klasse *Marnix*.

De Koninklijke maatschappij, »de Schelde» te Vlissingen leverde vier torpedobooten af, welke, na beproeving en goedkeuring, bij 's Rijks werf te Willemsoord in conservatie opgelegd zijn.

Het voor de gouvernements-marine van Nederlandsch Indië in aanbouw zijnde schroefstoomschip *Zwaluw* werd met gemeerd en los schip met gunstigen uitslag beproefd en volgde den 17den Julij jl. zijne bestemming naar Oost-Indië op.

Bij de firma HUYGENS en VAN GELDER, scheepsbouwmeesters te Amsterdam werden de werkzaamheden van het ramschip *Guinea* beëindigd, alsmede de door haar gebouwde en voor de hydrographische dienst in Oost-Indië bestemde schoenerbrik *Blommendal* opgeleverd, terwijl de fabriek »de Atlas», te Amsterdam met het zusterschip *Melville van Caribée* gereed kwam. Deze beide vaartuigen worden door de zorg van het Departement van Marine uitgerust.

Bij de Koninklijke Nederlandsche grofsmederij te Leiden werden de voor de marine benoodigde ankers en dreggen, benevens kabel-, tuig- en zeetouwenkettingen vervaardigd en beproefd.

Door de firma YARROW & Co. werd de bouw voltooid van de twee bij haar bestelde torpedobooten, groot model, en is de eerste daarvan in de maand Junij jl. opgeleverd.

Stoomvaartdienst.

Ketels en werktuigen van de in conservatie zijnde schepen en vaartuigen werden volgens de voorschriften onderhouden. Voor zoover die bodems tot de 1ste klasse van reserve behooren, zijn de werktuigen tot dadelijk gebruik gereed.

Het personeel der conservatie te Hellevoetsluis werd eenigzins uitgebreid, als gevolg van de overbrenging van een Stal torpedobooten naar die directie.

De ketels van het schroefstoomschip 1ste klasse van *Galen* werden door nieuwe vervangen, terwijl de werktuigen werden nagezien en waar noodig hersteld.

Nadat de deugdelijkheid der herstelling op een proeftocht was bewezen, werd genoemde bodem in conservatie opgenomen.

De ketels van het schroefstoomschip 2de klasse *Marnix* werden, na eene met spoed volbrachte herstelling, weder in het schip gesteld, zoodat die bodem op den voor het vertrek bepaalden datum zijne plaats bij de oefeningsdivisie heeft kunnen hernemen.

Het schroefstoomschip 4de klasse *Bonaire* onderging, na binnenkomst uit de West-Indië eenige voorzieningen en volgde, na goed geslaagden proeftocht, zijne bestemming op.

Werktuigen en ketels van het schroefstoomschip 4de klasse *Aruba* werden, na binnenkomst uit Suriname, onderzocht en de laatste geene groote herstelling waard bevonden.

Nieuwe ketels voor dien bodem staan gereed evenals voor den rammonitor *Haai*.

Het ramschip *Stier* werd in herstelling opgenomen. De ketels zullen worden verwisseld en de cylinders door nieuwe vervangen.

Met het ramschip *Guinea* werd, na verwisseling der ketels, een goed geslaagde proeftocht gehouden, waarna het in de 1ste klasse van reserve werd opgenomen.

Het raderstoomschip *Valk* werd vóór de indienststelling ter reede van Texel met gunstigen uitslag onder stoom beproefd.

Het ten behoeve van de Gouvernementsmarine in Nederlandsch Indië, bij de Koninklijke Maatschappij »de Schelde» aangebouwde schroefschip *Zwaluw* werd voltooid. Bij de beproefing onder stoom werden even gunstige resultaten verkregen als bij de zusterscheepjes *Arend* en *Valk*.

De nieuwe ketel voor den loodsstoomer *Zeemeeuw* kwam gereed en werd in het scheepje geplaatst.

Het achttal torpedobooten, waarvan 4 door de Nederlandsche Stoombootmaatschappij en het ander 4tal bij de

Koninklijke Maatschappij »de Schelde» werden aangebouwd, kwam gereed.

Nadat ter reede van Texel de bewijzen geleverd waren, dat aan de gestelde voorwaarden werd voldaan, werden zes dier vaartuigen in conservatie opgenomen, terwijl een tweetal in dienst bleef.

Bij een op de Theems gehouden proeftocht, behaalde de door de firma YARROW EN C^o. gebouwde torpedoboot, groot model, *Etna*, eene vaart van 21.7 mijl en werd daarna naar Willemsoord overgevoerd, alwaar het scheepje sedert in dienst bleef.

De tweede en laatste torpedoboot van dat type komt spoedig gereed.

Een drietal machinetjes voor stoomsloepen à 25', vervaardigd door de Koninklijke fabriek te Amsterdam, werd na gunstige beproefing, opgeleverd.

Nieuwe contracten werden gesloten voor de vervaardiging der werktuigen van het schroefstoomschip 4de klasse *Sommelsdijk* met de Nederlandsche Stoombootmaatschappij te Rotterdam, en voor die van den kruiser 1ste klasse van *Spreuk* met de Koninklijke fabriek te Amsterdam.

Komen de laatste in hoofdafmetingen en vermogen overeen met die van de *de Ruyter*, de eersten verschillen belangrijk van die der oudere schepen van dat type en zullen, in plaats van 500 P.K. zoo als bij de vorige begrooting vermeld, 750 I.P.K. ontwikkelen, ten einde tegemoet te komen aan de steeds stijgende eischen, betreffende vaart onder stoom.

De noodige gelden tot voortzetting en beëindiging dier beide contracten worden op deze begrooting gevraagd; de contractprijs voor de werktuigen van de *Sommelsdijk* is hooger dan waarop bij de indiening der vorige begrooting voor de zooveel minder krachtige werktuigen was gerekend.

De vervaardiging der werktuigen voor den 6den kruiser 1ste klasse *Doggersbank* werd aan de Nederlandsche Stoombootmaatschappij opgedragen.

Tot geregelde voortzetting van dezen aanmaak wordt een post op deze begrooting aangetroffen, terwijl tevens een minimum wordt aangevraagd om in den loop van het volgend jaar een aanvang te kunnen maken met de vervaardiging van machinerien voor den 7den grooten kruiser, die nog in den loop van dit jaar te Amsterdam in aanbouw wordt gebracht.

Het aangevraagde sub b van artikel 16 strekt onder meer ook tot het in aanmaak brengen van een stel ketels voor de stoomkanonneerboot *Ever*, welke als instructie-vaartuig voor de adelborsten dienst doet.

Artillerie.

Met de aanschaffing van het artillerie-materieel, waarvoor op de begrooting van het loopende jaar gelden werden toegestaan, wordt geregeld voortgegaan.

Met de geleidelijke vervanging der getrokken kanonnen van 23 c.M. is een aanvang gemaakt door het bestellen van twee kanonnen van 28 c.M. A met affutage, bestemd voor het ramschip *Stier* en den monitor *Cerberus*, welke torenschepen thans bewapend zijn met 2 getrokken kanonnen van 23 c.M.

Op deze begrooting zijn de gelden opgebracht, benoodigd om andermaal vier getrokken kanonnen van 23 c.M. te vervangen.

Verder zijn gelden aangevraagd om te kunnen voorzien in de loopende dienst, voort te gaan met de aanschaffing van revolver-kanonnen, geschut en affutage voor in aanbouw zijnde schepen en, in verband daarmee, den voorraad munitien, gereedschappen enz. uit te breiden. Tevens werd gerekend op de aanschaffing van het noodige torpedo-materieel en de middelen om de proeven en oefeningen daarmee voort te zetten.

Het voornemen had aanvankelijk bestaan reeds op deze begrooting gelden aan te vragen voor de aanschaffing van »Whitehead» of andere automobiele torpedo's, welke nut thans allerwege wordt erkend en die door nagenoeg alle natien zijn aangenomen.

Hoezeer de ondergeteekende dan ook overtuigd is, dat tot die aanschaffing moet worden overgegaan, heeft hij echter gemeend aan zijn voornemen daartoe, in afwachting van het rapport van den chef der torpedodienst, betreffende eene voor dat doel ondernomen dienstreis naar Engeland, Zweden en Noorwegen, Denemarken en Rusland, waaruit de geldelijke gevolgen van de invoering der Whiteheads-torpedo's mede zullen blijken, alsnog geen gevolg te moeten geven, ten einde geene onnoodige uitgaven te doen.

IIIde AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 4 089 043, tegen f 4 040 448 in het vorige jaar, hetgeen is toe te schrijven aan eene verhooging van:

Art. 28. Officiëren machinist met . . . f	80,00
Art. 30. Corps mariniers	1 900,00
Art. 31. Zeetractementen en soldijen, met.	39 600,00
Art. 33. Opleiding van adelborsten, met	2 200,00
Art. 34a. Opleiding van adspirant-administrateurs, met.	4 150,00
Art. 37. Schafting, met	13 000,00
Totaal meer. f	60 930,00

waartegenover eene vermindering van:

Art. 24. Corps zeeofficiëren, met. f	3 135,00
Art. 25. Officiëren van administratie, met	570,00
Art. 26. Officiëren van de geneeskundige dienst, met . . .	350,00
Art. 27. Personeel bij de hospitalen, met	2 200,00
Art. 29. Dek- en onderofficiëren, met	605,00
Art. 34. Opleiding van officieren van gezondheid, met . .	5 475,00
Totaal minder. f	12 335,00

Blijft alzoo totaal meer . . . f 48 595,00

De toelichtende staat geeft omtrent deze verschillen eene volledige omschrijving.

Het active personeel is voor het jaar 1883 over de verschillende diensten verdeeld als volgt:

Binnen 's lands.

Koppen.

1 wachtschip te Willemsoord.	575
1 » » Hellevoetsluis	415
1 » » Amsterdam	224
1 fregat tot opleiding van jongens te Amsterdam	400
1 fregat tot opleiding van jongens te Rotterdam.	400
1 schip tot opleiding van kanonniers	86
1 schip tot opleiding van bootsmansleerlingen. .	135
1 fregat tot oefening van zeemiliciens.	173
1 gaffelschoener <i>pro memorie.</i>	
2 ramschepen	Idem.
3 monitors.	Idem.
2 schroefstoomschepen 1ste klasse, 1 à 240 en 1 à 237 koppen.	477
1 schroefstoomschip 2de klasse	141
1 » 4de »	82

(De vier laatsten 9 maanden buiten 's lands, waarvan 4 maanden tusschen de keerkringen).

De bemanning van den gaffelschoener wordt getrokken uit de rol van het wachtschip te Willemsoord.

De 2 ramschepen en de 3 monitors *pro memorie* gevoerd, worden in dienst gesteld gedurende de 3 laatste maanden van de oefeningen der zeemiliciens en de bemanning getrokken uit die van het fregat *Evertsen* en van de wachtschepen.

Het fregat tot oefening van zeemiliciens blijft 7 maanden in dienst.

OOST-INDIE.

Indische militaire marine.

Bemanning.

Europ. Inl. Tot.

1 wachtschip te Batavia	128	88	216
1 » » Soerabaja	125	99	224
1 schroefstoomschip 2de klasse (**)	130	41	171
1 raderstoomschip 2de » (**)	100	33	133
2 » 3de » (*)	144	103	252
1 » 3de » (**)	91	30	121
3 » 4de » (*)	210	99	309
1 » 4de »	49	22	71
3 schroefstoomschepen 4de » (**)	225	72	297
4 » 4de » (**)	296	96	392
3 » 4de » (*)	189	111	300
1 opnemingsvaartuig (stoomer). . .	21	61	82
2 opnemingsvaartuigen (zeilschepen).	38	96	134
	1746	956	2702
Staf	11	»	11
Bovenrol	176	96	272
24	1933	1052	2985

Auxiliair eskader.

Bemanning.

Europ. Inl. Tot.

2 schroefstoomschepen 1ste klasse (**)	430	82	512
1 ramtorenschip (**).	234	69	303
1 » (**).	229	53	282
	893	204	1097
Bovenrol	89	20	109
4	982	224	1206

WEST-INDIE.

1 schroefstoomschip 3de klasse	108	koppen.
1 » 4de »	84	»
	192	koppen
Bovenrol	19	»
Totaal.	211	koppen.

(*) Zijn gedeeltelijk inlandsch bemand.

(**) Zijn verminderd met de helft der Europeische vuurstokers.

Sterkte van het korps mariniers op 1 Julij 1882.

Bepaalde sterkte . . .	56 officieren	2191 minderen.
Sterkte op 1 Julij 1882	46	2201

Ontbreken	10 officieren
---------------------	---------------

Overcompleet	10 minderen.
------------------------	--------------

Van het corps zijn {	geëmbarqueerd 12 offic.	1162 minderen
	aan wal	34 > 1039

Met betrekking tot de verrichtingen van de zeemagt valt het volgende mede te deelen:

Het schroefstoomschip 1ste klasse *van Galen*, deel uitmakende van de oefeningsdivisie, werd 15 Augustus 1881 buiten dienst gesteld en vervangen door het schroefstoomschip 1ste klasse *Zilveren Kruis*.

De divisie alsnu bestaande uit de schroefstoomschepen 1ste klasse *Zilveren Kruis* en *Leeuwarden* en het schroefstoomschip 2de klasse *Marnix*, vertrok 15 October 1881 naar zee, kruiste, even als de vorige reis, gedurende de eerste maanden tusschen de Canarische en Kaap Verdische eilanden, en kwam den 13den Februarij 1882 te Lissabon aan. Na aldaar de noodige victualie te hebben ingenomen, werd den 1sten Maart de kruistogt vervolgd, koers stellende naar de Middellandsche Zee en de Levant.

Achtereenvolgens werden Barcelona, Toulon, Civita Vecchia, Messina, Chanak, Constantinopel, Smyrna, Tripoli en Beyruth in Syrie, Malta en Cadix bezocht, en den 4den Augustus ter reede Texel geankerd.

Te Malta werd het schroefstoomschip *Marnix* aan de oefeningsdivisie onttrokken, en vertrok die bodem den 24sten Junij van daar naar Alexandrie, ten einde aldaar, zoo noodig, den Nederlandschen onderdanen bescherming te verleenen. Den 29sten Junij te Alexandrie aangekomen, verliet de *Marnix* 9 Julij laatstgenoemde plaats, koersende naar Malta, alwaar den 16den Julij ter reede werd geankerd. Den 20sten daaraanvolgende werd Malta weder verlaten en koers gezet naar de wateren van Egypte.

Het schroefstoomschip 1ste klasse *Koningin Emma der Nederlanden* kwam, na eenige Japansche havens en de voornaamste Chinesche havens te hebben aangedaan, den 3den December ter reede Batavia, met welken datum genoemd stoomschip een deel uitmaakte van het auxiliair eskader, ter vervanging van het schroefstoomschip 2de klasse *Watergeus*, welk vaartuig op bovengenoemden datum is overgegaan bij de Indische militaire marine.

Het schroefstoomschip 4de klasse *Suriname*, bestemd om het stoomschip *Aruba* te Paramaribo af te lossen, verliet 22 October 1881 de reede van Hellevoetsluis, met last te St. Vincent nadere bevelen af te wachten, in verband met het heerschen der gele koorts te Cayenne.

Toen de vrees voor het uitbreken van die ziekte in de kolonie Suriname was geweken, vertrok deze bodem den 21sten Januarij 1882 van St. Vincent en kwam 2 Februarij daaraanvolgende te Paramaribo aan.

Zr. Ms. stoomschip *Aruba*, waarvan de kommandant wegens ziekte inmiddels had moeten repatriëren, moest te Paramaribo vertoeven, tot dat de van hier uitgezonden bevelhebber was aangekomen, zoodat eerst 29 April de terugreis werd aanvaard.

Genoemde bodem, den 12den Junij te Amsterdam aangekomen, werd den 22sten daaraanvolgende buiten dienst gesteld.

Het stoomschip 3de klasse *Alkmaar* vertrok 8 Augustus 1881 van de reede Texel naar zee, tot het doen van een oefeningstogt in de Noordzee en keerde eene maand later terug. Op den togt werden Leith en Bergen aangedaan.

Naardien de noodzakelijkheid was gebleken, ten allen tijde een vaartuig van grooter charter dan het schroefstoomschip 4de klasse *Bonaire* te Curaçao beschikbaar te hebben, vertrok de *Alkmaar* 16 Maart 1882, ter vervanging

van dien bodem, naar zee en kwam den 15den April daaraanvolgende te Curaçao aan, terwijl de *Bonaire* den 23sten dier maand naar Nederland terugkeerde en den 9den Junij ter reede Texel binnenviel.

Laatstgenoemde stoomer werd onmiddellijk weder voor buitenlandsche dienst gereed gemaakt, verliet den 23sten Julij de reede Texel, deed Hellevoetsluis aan, ten einde aldaar eene stoomsloop in ontvangst te nemen en vervolgde den 26sten daaraanvolgende de reis, koers stellende naar Egypte.

Na afloop der oefeningen van de zeemiliciens in 1881 werden het fregat *Evertsen*, de ramschepen *Buffel* en *Stier*, en de monitors *Haai* en *Adder* buiten dienst gesteld.

De oefeningsbrik *Zeehond* hield de gewone zomer-oefeningen op het Haringvliet en in de Noordzee en bezocht herhaalde malen de visschersvloot. Ook in dit jaar werd, even als in het vorige jaar, de brik *Castor*, gedeeltelijk bemand met jongens van de opleidingschepen, in het belang der opleiding van bootsmansleerlingen, aan de *Zeehond* toegevoegd.

De brik *Pollux* kruist met de jongens van de opleidingschepen in de Zuiderzee.

De schooner *Argus*, aangebouwd ter bescherming van de visscherij in de Noordzee, werd 21 Mei in dienst gesteld en vertrok 26 Mei naar de Zuiderzee, ten eindeden kommandant, gedurende een kruistogt van eenige dagen, in de gelegenheid te stellen de eigenschappen van den bodem te leeren kennen; den 17den Junij kwam de *Argus* ter reede Texel terug en vertrok 1 Julij naar de Noordzee, ter bescherming van de visscherij.

Tot oefening der zeemiliciens werden 26 April het fregat *Evertsen* en 1 Julij de ramschepen *Buffel* en *Schorpioen* en de monitors *Adder* en *Haai* in dienst gesteld.

Eerstgenoemde monitor verging met al de opvarenden op zijne reis van IJmuiden naar Hellevoetsluis.

Een onderzoek naar de oorzaak van dit noodlottig geval is ingesteld en daartoe bij Koninklijk besluit van 21 Julij 1882, n°. 1, eene commissie benoemd.

De werving van schepelingen, vooral die van jongens, leverde vrij goede resultaten. In het jaar 1881 werden aangenomen 596 koppen, waaronder 403 jongens, en in het eerste halfjaar van 1882 271 koppen.

De vooruitgang in sterkte van het ondergeschikte personeel bedroeg in 1881 113 koppen en in de 1ste helft van 1882 71 koppen.

Staat A geeft aan de getalsterkte van de verschillende qualiteiten op 1 April 1882.

In aanmerking nemende dat sedert 1880 geen onbevaren personen boven den leeftijd van 16 jaren worden aangenomen en dat enkel bekwame matrozen, dat is die der 1ste en 2de klasse tot reëngement worden toegelaten, waardoor vele onbekwame matrozen der 3de klasse bij diensteindiging de dienst moeten verlaten, zijn de resultaten zeer gunstig te noemen.

De opleidingen van jongens, kanonniers, stuurmans-, bootsmans- en machinistleerlingen blijven ten volle aan het beoogde doel beantwoorden.

Sedert de indienststelling van de opleidingschepen (1 April 1876) zijn ruim 1800 jongens aangenomen.

Van hen die de opleidingschepen verlieten, waren er met 1 Januarij 1882 reeds 34 tot onderofficier, 45 tot bootsmans- en stuurmansleerling der 1ste klasse, 460 tot matrozen 1ste, 2de en 3de klasse bevorderd, terwijl de overigen geplaatst zijn bij de opleidingen van bootsmans- en stuurmansleerlingen en dienen als lichtmatroos op de active schepen.

Op de opleidingschepen en bij de kweekschool te Leiden bevonden zich met 1 Julij 1882 ruim 800 jongens.

Om dezelfde redenen als in het vorige jaar werden dit jaar 40 adelborsten voor de zeedienst aan het Instituut voor

de Marine geplaatst; daarentegen zullen dit jaar geen adelborsten voor de mariniers worden geplaatst, dewijl met de aanwezige adelborsten voorloopig in de behoefte kan worden voorzien.

Met 2 Augustus verlieten 23 adelborsten voor de zeedienst als adelborst 1ste klasse en 3 voor de mariniers als 2de luitenant het Instituut.

De onvoltalligheid van het corps officieren van gezondheid werkt voortdurend zeer belemmerend op de dienst.

In afwachting dat in de toekomst daarin verbetering moge komen, is bij de wet van 11 Julij 1882 (*Staatsblad* n°. 89), met afwijking van het bepaalde in art. 23 der wet van 25 December 1878 (*Staatsblad* n°. 222), bepaald, dat tot 1 Januarij 1890 voor een bepaalden tijd tot officier van gezondheid der 2de klasse bij de zeemagt kunnen worden benoemd vreemdelingen, die, na afgelegd examen, het regt tot uitoefening der geneeskunst in haar geheelen omvang in een ander Rijk verkregen hebben.

Met verwijzing naar hetgeen omtrent artikel 25 in den toelichtenden staat is aangeteekend, diene het volgende:

Het doel der reorganisatie, welke in verband staat met het voornemen om eene opleiding voor het corps officieren van administratie daar te stellen, is om de rangregeling te doen overeenkomen met die van de corpsen zeeofficieren en officieren van gezondheid.

Ter bereiking van dat doel bestaat het voornemen om den rang van officier van administratie 3de klasse (2de luitenant, welke rang bij de corpsen zeeofficieren en officieren van gezondheid niet bestaat) af te schaffen en daarentegen dien van adjunct-administrateur (rang van adelborst 1ste klasse) weder in het leven te roepen.

Het aantal adjunct-administrateurs zal, even als dat der adelborsten 1ste klasse, onbepaald zijn en naar gelang der behoefte worden geregeld, waartoe het getal van 20 in den regel niet zal worden overschreden.

Ten einde niet, zoo als tot nu toe geschiedt, het standpunt dat die jongelingen bij hun corps zullen innemen, afhankelijk te doen zijn van een weinig eischend, geheel theoretisch, examen en ook om jongelingen, die bij de opleiding reeds dadelijk blijken geven minder geschikt te zijn, daarvan te kunnen verwijderen, zullen zij, die na een afgelegd examen voor eene plaatsing bij de opleiding in aanmerking komen, door den Minister van Marine worden benoemd tot *aspirant-administrateur* en bij de opleiding geplaatst.

De aspirant-administrateurs (rang van adelborst 2de klasse), die, na eenen tweejarigen cursus bij de opleiding, voldoen aan het eind-examen, worden door den Minister aan den Koning voorgedragen om te worden benoemd tot *adjunct-administrateur*.

De minder gewenschte en weinig militaire benaming van *scheepsklerk*, komt door deze regeling te vervallen.

Het getal aspirant-administrateurs zal, naar gelang der behoefte, jaarlijks geregeld worden en vermoedelijk het getal van 12 niet te boven gaan.

De hiernevens gevoegde staat (Bijlage II) geeft aan, hoe de ondergeteekende de officieren van administratie over de verschillende rangen wenscht te verdeelen.

Vermits nu de aspirant-administrateurs niet in de getalsterkte van het corps zijn opgenomen, als wondende de kosten der opleiding uit artikel 34a gekweten, blijft het totaal der voorgestelde sterkte 10 beneden dat der bestaande regeling.

Als overgangsmaatregel zullen al de aanwezige scheepsklerken aan den Koning worden voorgedragen om te worden benoemd tot adjunct-administrateur, waardoor dit getal in 1883 vermoedelijk 30 zal bedragen, waartegenover een tekort staat van 4 officieren van administratie 2de klasse. Dit tekort is een gevolg van de omstandigheid dat de oudste scheepsklerken, door gemis van ancienniteit, niet vóór medio September 1883 voor bevordering in aanmerking kunnen komen.

Aangaande de zeemilitie kan het navolgende worden medegedeeld.

Voor de ligting van 1881 hebben zich aangemeld 2417 personen, waarvan zijn ingelijfd 600.

Als genoegzaam geoefend hebben daarvan onbepaald verlof bekomen:

in October 1881	274
» November 1881	317
» December 1881	6
» Januarij 1882	1
overleden.	2
ontslagen wegens lichaamsgebreken . . .	2
overgegaan met eene { bij de zeemagt . . . 2	
vaste verbindtenis { bij het O. I. leger . . . 1	

Voor zoover de opgaven van de Commissarissen des Konings in de provincien inkwamen, werd aan 52 van degenen, die met onbepaald verlof van boord gingen, de vergunning verleend tot het uitoefenen van de buitenlandsche zeevaart; aan 3 werd verlof verleend zich tijdelijk in Frankrijk, Duitschland en Noord-Amerika te vestigen; aan 18 het aangaan van een huwelijk vergund.

Van de ligting van 1882 hebben zich, na aftrek van degenen, die buiten oproeping blijven, 2177 personen ter inlijving bij de zeemilitie opgegeven, als in:

Friesland	195
Groningen	216
Drenthe	58
Overijssel	121
Gelderland	145
Utrecht	74
Noordholland	810
Zuidholland	411
Zeeland	108
Noordbrabant	35
Limburg	4
	2177

Ingevolge art. 5 der wet van 19 Augustus 1861 (*Staatsblad* n°. 72), mogen echter niet meer dan 600 lotelingen bij de zeemilitie worden toegelaten; naar eene evenredige verdeling, overeenkomstig art. 3 van Zr. Ms. besluit van 21 Februarij 1882, n°. 16, konden alzoo voor de dienst ter zee worden bestemd, van:

Friesland	54
Groningen	60
Drenthe	16
Overijssel	33
Gelderland	40
Utrecht	20
Noordholland	223
Zuidholland	113
Zeeland	30
Noordbrabant	10
Limburg	1
	600

Deze zeemiliciens worden geoefend aan boord van Zr. Ms. fregat *Boertsen* en op de schepen behorende tot het gepantserd materieel.

IVde AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 1 780 032, tegen f 1 760 852 in het vorig jaar, derhalve f 19 180 meer.

Dit verschoven is toe te schrijven eene vermeerdering van :

<i>Art. 44.</i> Aanbouw en onderhoud der transportvaartuigen, met	f 50 000
<i>Art. 46.</i> Bureau- en lokaalbehoefden, met.	855
<i>Art. 49.</i> Belooning der scheepsdiepgangmeters, met	900
<i>Art. 50.</i> Belooning van het loodspersoneel (loodsaandeelen enz.), met	17 025
<i>Art. 52.</i> Aanbouw en onderhoud der loodvaartuigen, met.	34 000
<i>Art. 56.</i> Bezoldiging personeel van het betonningsmagazijn te Enkhuizen, met	2 900
<i>Art. 58.</i> Bezoldiging van het personeel der verlichtingen, met	1 000
<i>Art. 60.</i> Bezoldiging der bemanning van het opnemingsvaartuig, met	700
Totaal meer . . . f	107 380

waartegenover echter eene vermindering van :

<i>Art. 51.</i> Uitmonstering van het loodspersoneel, met.	f 400
<i>Art. 55.</i> Kosten der betonning, met	12 500
<i>Art. 59.</i> Kosten der kust- en oeververlichting, met	71 300
<i>Art. 61.</i> Kosten der hydrographie, met	4 000
Totaal minder —————	88 200

Blijft derhalve totaal meer . . . f 19 180

De toelichtende staat geeft omtrent deze verschillen eene meer gedetailleerde omschrijving.

Loodswezen.

De twee loodskotters en de woonhuizen voor het ambtelijk personeel van het loodswezen te Hellevootsluis, blijken Memorie van Toelichting der begrooting 1881, alstoen in aanbouw, zijn sedert voltooid; de kotters werden uitgerust, de woonhuizen betrokken.

Het laat zich aanzien dat de gebouwen voor algemeene dienst, door het gemeentebestuur van Amsterdam aldaar te stichten en waarvan, blijken de vorige begrooting, een deel in huur zoude genomen worden voor het ambtelijk personeel der loodsdienst te dier plaatse, in den eersten tijd niet in gereedheid zullen komen, weshalve vooreerst geene meerdere fondsen te dezer zake op de begrooting worden aangevraagd.

Ten gevolge van onvoorzien verlies van loodvaartuigen in 1881, moesten twee nieuwe kotters worden aanbesteed, welke thans in aanbouw zijn.

Op deze begrooting worden op nieuw gelden aangevraagd voor den bouw van twee kotters, alsmede voor de uitrusting van de thans in aanbouw zijnde.

Betonning, bebakening en zeemerken.

Sedert de indiening van de vorige begrooting, waarbij de verplaatsing van de *Groninger Kaap* op Rottum in uitzicht werd gesteld, is die kaap, ten gevolge van stormweer en verder wegslaan van het terrein, omgevallen.

Het voornemen is om op een meer binnenwaarts gelegen gedeelte eene nieuwe kaap te plaatsen, en wel in verband met eene wegens ouderdom gelijktijdig noodige vernieuwing van de zoogenaamde »Emderkaap» op hetzelfde

eiland, voor welk een en ander de fondsen op deze begrooting worden aangevraagd.

Laatstgenoemde kaap, door vroegere toestanden tot 1881 eerst onder Hanoversch, later onder Pruissisch beheer, is thans als een gevolg van met de Duitse Regering gevoerde onderhandelingen, overgegaan onder Nederlandsch beheer, waardoor te dezen aanzien een meer rationele toestand ontstaan is.

Nog worden op deze begrooting gelden gevraagd voor eene vernieuwing van de groote kaap op Wieringen.

De herstellingswerken aan den transportschooner *Zee-meeuw* en de aanmaak van een nieuwen stoomketel voor dat vaartuig, waarvoor de gelden op de vorige begrooting werden aangevraagd, zijn onderhanden.

In den loop van 1881 is noodig gebleken de aanschaffing van eene ijzeren gasboei (stelsel JULIUS PINTSCH te Berlijn) ter uitlegging aan de Z.W.zijde van de »Wandelaar», zegat van de Wielingen, zoomede de vernieuwing van den kaaimuur aan het algemeen betonningsmagazijn te Enkhuizen.

Voor een en ander werden de gelden bij suppletoire begrooting over dat jaar toegestaan.

Verder is overgegaan tot de bestelling van twee gelijksoortige gasboeien, als boven vermeld, doch van kleinere afmeting, bestemd voor den Nieuwen Rotterdamschen Waterweg, zulks in zoover met afwijking van het voornemen bij de begrooting van 1882 te kennen gegeven om één groote boei aan te schaffen.

Vermits bij de oplevering die twee boeien afgekeurd moesten worden, als niet aan de eischen voldoende, zijn thans anderen te wachten.

Terrein is aangekocht te Brouwershaven en de aanbouw daarop aangevangen van een magazijn, bestemd voor berging van betonningsbehoefden in het 5de district.

Hiervoor werden de fondsen toegestaan op de begrooting van het vorige jaar.

Verlichting.

Sedert het opmaken van de vorige begrooting werd het alstoen in aanbouw zijnde lichtschip, bestemd voor Schouwenbank, voltooid en uitgelegd.

Ook is sedert gevolg gegeven aan de uitvoering van werken tot strandverdediging nabij de groote kustverlichting op Noord-Schouwen, waarvoor de fondsen verleend waren op de begrooting van 1881.

Wederom, als ten vorigen jare, moet de post wegens plaatsing van een licht op Watum, voorloopig *pro memorie* uitgetrokken worden, aangezien de onderhandelingen met Duitschland over een algeheel stelsel van verlichting op de Eems, waarin het licht van Watum begrepen zoude worden, nog tot geen beslissenden uitslag geleid hebben.

De nieuwe lichttoestel voor den lichttoren op West-Schouwen, — waarvoor de gelden bij de begrooting van 1882 werden toegestaan — is aangeschaft, en de werkzaamheden voor de gewijzigde verlichting op dien toren zijn zoover afgeloopen dat eerstdaags het nieuwe licht zal kunnen worden ontstoken.

Met den bouw van het lichtschip, bestemd tot reserve en waarvoor op de vorige begrooting de helft der kosten van aanbouw enz., werden opgebracht, is men een eind gevorderd, en wordt alsnu bij deze begrooting tot voortzetting van den bouw en aanschaffing van sirene enz., de andere helft der benodigde gelden aangevraagd.

Het nieuwe lichtschip voor de Goereesche zeegaten (rinkelaar), zoomede een gebouw voor stoommishoorn en wachterswoning bij de verlichting aan de Nieuwe Sluis

zijn in aanbouw, terwijl voor laatstbedoelde aangelegenheid een stoommishoorn besteld is.

Voor een en ander werden eveneens de gelden op de begrooting 1882 verleend.

Nog geschiedde, uit de fondsen der begrooting van 1882, het maken en opstellen van een nieuwen *ijzeren lichtopstand met bolbaken* op het duin bezuiden Kijkduin, ter vervanging van den ouden opstand aldaar, zoomede het maken en plaatsen van twee houten lichtopstanden te Harlingen, om te dienen als geleidelichten voor de Pollen, nabij genoemde plaats.

Behalve ter zake reeds boven vermeld, worden op deze begrooting nog gelden aangevraagd:

voor het maken en plaatsen van een ijzeren lichtopstand, met aanschaffing van een lichttoestel voor Strijensas. Men wenscht door de oprigting van een krachtiger licht verbetering te brengen in de verlichting van het Hollandsch Diep, voornamelijk ten behoeve van de belangrijke binnenvaart aldaar;

voor het maken en plaatsen van een ijzeren lichtopstand voor Wieringen, ter vervanging van den bestaanden aldaar, die verouderd is; en

voor het overbrengen en opstellen van den lichttoestel, afkomstig van den kustlichttoren te West-Schouwen, op dien aan de Cocksdorp op Texel, ter vervanging van den tegenwoordigen toestel, die oud en ten deele gebrekkig is geworden.

Na de indiening van de vorige begrooting zijn wederom, door tussenkomst van het Departement van Marine, ten behoeve en voor rekening van de dienst der kustverlichting in Indie, ijzeren lichttorens met etablissementen, enz. in gereedheid gekomen, als: een voor Tandjong Bienga (N.W. hoek van Billiton) en een voor Ondiepwater-eiland (Gasparstraat), terwijl de plannen eener verlichting voor Samarang (havenlicht 4de grootte) in ontwerp zijn.

Hydrographie.

Sedert 1 Julij 1881 zijn in druk gegeven de twee kaarten, toonende den toestand van het zeegat aan den Hoek van Holland in Mei en in October 1881, terwijl thans spoedig het licht zal zien de kaart met den toestand in Mei 1882, alsmede de nieuwe kaart van de Wester Schelde in 1878/79.

Onderhanden is de gravure eener kaart van de Schouwenbank in 1881 en van eene nieuwe kaart van de haven van IJmuiden in Junij 1882.

Bovendien wordt voortdurend voortgegaan met het bijwerken der gravures van de bestaande kaarten, naarmate de behoefte aan nieuwe oplaag blijkt.

De opnemingen zullen zich dezen zomer uitstrekken tot een onderzoek der zeegaten van Goeree en Brouwershaven, en in den nazomer van het zeegat aan den Hoek van Holland.

Vde AFDEELING.

Het eindcijfer dezer afdeeling bedraagt f 1 024 665,70, tegen f 978 511 het vorige jaar, derhalve f 46 154,70 meer, hetgeen toe te schrijven is aan eene verhooging van:

Art. 64. Burgerlijke pensioenen, waarop na 1°. Julij 1846 aanspraak is verkregen, met. . . . f 2 365,00

Art. 65. Militaire pensioenen, na 1°. October 1851 verleend, met. 42 590,50

Art. 67. Pensioenen en onderstanden aan het loodspersoneel, met 5 186,20

Totaal meer f 50 141,70

waartegenover eene vermindering van:

Art. 62. Burgerlijke pensioenen, verleend vóór 1°. Julij 1846, met . f 319

Art. 63. Militaire pensioenen, verleend vóór 1°. October 1851, met 2 003

Art. 66. Pensioenen aan mindere geëmployeerden, enz., met . 1 665

Totaal minder ——— 3 987,00

Blijft meer . . f 46 154,70

De toelichtende staat geeft omtrent een en ander eene meer volledige omschrijving.

Vide AFDEELING.

Voor deze afdeeling is dezelfde som uitgetrokken als voor het loopende dienstjaar.

De Minister van Marine,
TAALMAN KIP.

I.

BIJLAGE TOT DE MEMORIE VAN TOELICHTING.

VERGELIJKEND OVERZICHT van de IIde afdeelingen der begrootingen van het Departement van Marine, dienst 1882 en 1883.

Op de begrooting voor 1882 is toegestaan voor:

Artikel.	Nieuwen aanbouw.	Herstellen, tuigen en uitrusten van in en buiten dienst zijnde schepen, binnen- en buiten 'slands.	Conservatie reserve- schepen.	Aanvulling van den voorraad.	Spartorpedo- inrigtingen en torpedo's.	Werktuigen en behoefte van algemeenen aard, kosten van vervoer, jagt- en werkvaartuigen, sluis- en jaaggelden.	Verstreking en onder- houdswerken aan 's Rijks werven.
12	a. f 390 000	b. f 250 000 c. 250 000				d. f 350 000	
13	a. 120 000	b. 50 000 c. 30 000				d. 100 000	
14	a. 69 400	c. 5 000 d. 4 000		a. f 269 000 b. 5 000		e. 5 000	
15	a. 64 000			a. 46 000 c. 30 000 d. 20 000 e. 50 000	b. f 10 000	f. 4 000	
16	a. 327 500	c. 83 000		d. 10 000		c. 5 000	
17				170 000			
18		200 000					
19, I.	a. 395 000	b. 120 000	c. f 75 000			d. 315 000	
II.	a. 13 000	b. 189 000	c. 75 000			d. 132 000	
III.		a. 58 000	b. 60 000			c. 82 000	
IV en V.		13 700					
20						27 000	
21							f 152 000
22							133 500
23							87 000
	f 1 378 900	f 1 252 700	f 210 000	f 600 000	f 10 000	f 1 020 000	f 372 500

Op de begroting van 1883 is uitgetrokken voor:

Artikel.	Nieuwen aanbouw.	Herstellen, tuigen en uitrusten van in en buiten dienst zijnde schepen, binnen- en buiten 'slands.	Conservatie reserve- schepen.	Aanvulling van den voorraad.	Spartorpedo- inrigtingen en torpedo's.	Werktuigen en behoefte van algemeenen aard, kosten van vervoer, jagt- en werkvaartuigen, sluis- en jaaggelden.	Verstreking en onder- houdswerken aan 's Rijks werven.
12	a. f 300 000	b. f 250 000 c. 250 000				d. f 436 000	
13	a. 120 000	b. 50 000 c. 30 000				d. 100 000	
14	a. 96 800	c. 5 000 d. 4 000		a. f 235 000 b. 5 000		e. 5 000	
15	a. 64 000			a. 52 000 c. 30 000 d. 20 000 e. 50 000	b. f 10 000	f. 4 000	
16	a. 450 000	b. 24 000 c. 135 000		d. 10 000		e. 5 000	
17				200 000			
18		200 000					
19, I.	a. 380 000	b. 120 000	c. f 75 000			d. 315 000	
II.	a. 13 000	b. 189 000	c. 75 000			d. 132 000	
III.		a. 58 000	b. 60 000			c. 82 000	
IV en V.		13 700					
20						27 000	
21							f 174 900
22							133 000
23							45 000
	f 1 423 800	f 1 328 700	f 210 000	f 602 000	f 10 000	f 1 106 000	f 352 900
	+ 44 900	+ 76 000	0.	+ 2 000	0.	+ 86 000	— 19 600

II.

BIJLAGE TOT DE MEMORIE VAN TOELICHTING

BESTAANDESTERKTE.

R A N G E N.	Aantal van elken rang.	Verdeeld in :	Vast tractement 's jaars.	Totaal.
Inspecteurs van administratie (rang van kapitein luitenant ter zee).	3	»	f 2 100	f 6 300
Officier van administratie der 1ste klasse (rang van luitenant ter zee der 1ste klasse). . . .	24	drie kathegorien, elk van 8,	1 500 1 300 1 100	12 000 10 400 8 800
Officieren van administratie der 2de klasse (rang van luitenant ter zee der 2de klasse). . . .	24	twee kathegorien, elk van 12,	1 000 900	12 000 10 800
Officieren van administratie der 3de klasse (rang van 2den luitenant).	24	twee kathegorien, elk van 12,	800 700	9 600 8 400
Scheepsklerken (rang van adelborst der 2de klasse).	30	twee kathegorien, elk van 15,	250 150	3 750 2 250
Totaal. . .	105		.	f 84 300

VOORGESTELDESTERKTE.

Inspecteurs van administratie (rang van kapitein luitenant ter zee).	3	»	f 2 100	f 6 300
Officieren van administratie der 1ste klasse (rang van luitenant ter zee 1ste der klasse). . . .	24	drie kathegorien, elk van 8,	1 500 1 300 1 100	12 000 10 400 8 800
Officieren van administratie der 2de klasse (rang van luitenant ter zee der 2de klasse). . . .	48	vier kathegorien, elk van 12,	1 000 900 800 700	12 000 10 800 9 600 8 400
Adjunct-administrateurs (rang van adelborst der 1ste klasse).	onbepaald in den regel 20	»	300	6 000
Totaal. . .	95			f 84 300